

BẢO TỒN, PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA BIỂN, ĐẢO LÝ SƠN TRONG PHÁT TRIỂN DU LỊCH BỀN VỮNG Ở TỈNH QUẢNG NGÃI

TS. LÊ NHỊ HÒA

Học viện Chính trị khu vực III

● **Tóm tắt:** Việt Nam là quốc gia ven Biển Đông có bề dày lịch sử và truyền thống văn hóa gắn liền với biển, đảo. Những giá trị di sản văn hóa biển, đảo phong phú, giàu bản sắc là nguồn tài nguyên chiến lược và là nguồn lực quan trọng để phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh, cũng như bảo vệ chủ quyền và các lợi ích chính đáng của Việt Nam trên biển. Bài viết tập trung làm rõ 3 nội dung chính: 1) Giá trị di sản văn hóa biển, đảo Lý Sơn trong phát triển du lịch bền vững ở tỉnh Quảng Ngãi; 2) Thực trạng công tác bảo tồn, phát huy các giá trị này trong thời gian qua; 3) Các giải pháp trọng tâm nhằm bảo tồn và phát huy hiệu quả giá trị di sản văn hóa biển, đảo Lý Sơn phục vụ phát triển du lịch bền vững trong giai đoạn hiện nay.

● **Từ khóa:** Văn hóa biển, đảo; Di sản văn hóa biển, đảo Lý Sơn; Du lịch bền vững; Tỉnh Quảng Ngãi.

1. Giá trị di sản văn hóa biển, đảo Lý Sơn trong phát triển du lịch bền vững ở tỉnh Quảng Ngãi

Việt Nam là quốc gia nằm dọc Biển Đông với bề dày lịch sử và truyền thống văn hóa gắn liền với biển, đảo. Nghiên cứu của Trần Ngọc Thêm cho thấy, nhìn trong không gian theo trục Bắc - Nam, bờ biển Việt Nam được chia thành năm khu vực với mức độ văn hóa biển khác nhau, trong đó khu vực có văn hóa biển đậm nhất là từ Đà Nẵng đến Vũng Tàu¹. Trong số các tỉnh, thành phố ven biển vùng duyên hải Nam Trung Bộ, Quảng Ngãi là địa phương có những dấu ấn văn hóa biển đặc trưng, là

vùng đất có nhiều di tích lịch sử - văn hóa biển, đảo gắn với quá trình khai phá, xác lập, quản lý và thực thi chủ quyền của Việt Nam trên Biển Đông. Các giá trị văn hóa này được hình thành, bồi đắp trong quá trình xác lập và thực thi chủ quyền của Việt Nam trên Biển Đông và hai quần đảo Hoàng Sa, Trường Sa. Các giá trị di sản văn hóa nổi bật của Lý Sơn có thể được khái quát như sau:

Một là, giá trị di sản văn hóa vật thể.

Trong lịch sử, đảo Lý Sơn (Cù Lao Ré) là vị trí tiền tiêu trên biển, là nơi lưu giữ nhiều tư liệu lịch sử quý giá, khẳng định chủ quyền của Việt Nam đối với hai quần đảo Hoàng Sa,

Trường Sa. Những phát hiện khảo cổ học được khai quật tại Suối Chình, Suối Ốc đã chứng minh, từ 2.500-3.000 năm trước, Lý Sơn đã là nơi cư ngụ của cư dân văn hóa Sa Huỳnh, tiếp đó là cư dân Chăm-pa, sinh sống bằng nghề khai thác hải sản và trồng hoa màu. Từ đầu thế kỷ XVII, cư dân làng An Vĩnh (xã Tịnh Kỳ, huyện Sơn Tịnh) và làng An Hải (xã Bình Châu, huyện Bình Sơn) ra đảo, lập An Vĩnh phường và An Hải phường².

Các tư liệu chính sử Việt Nam cho thấy, đội Hoàng Sa ra đời ở cửa biển Sa Kỳ và Cù Lao Ré sớm nhất từ thời chúa Nguyễn Phúc Lan (1635-1648), hoặc từ thời chúa Nguyễn Phúc Tần (1648-1687)³. Đội có nhiệm vụ thu lượm các sản vật, hải sản quý từ vùng biển quần đảo Hoàng Sa, về sau đảm trách công tác xem xét, đo đạc thủy trình trên quần đảo. Hằng năm, triều đình Nhà Nguyễn lựa chọn các trai tráng khỏe mạnh ở An Hải và An Vĩnh của Cù Lao Ré sung vào các đội Hoàng Sa, Bắc Hải để thực hiện các nhiệm vụ đặc biệt mà triều đình giao phó. Từ năm 1816, vua Gia Long bắt đầu cử thủy quân cùng hoạt động với đội Hoàng Sa, đội trở thành tổ chức mang tính dân sự nhiều hơn. Theo truyền thống, cư dân Cù Lao Ré (Lý Sơn) vẫn tiếp tục đi biển, trong đó có vùng Hoàng Sa.

Với bề dày lịch sử đó, Lý Sơn sở hữu một hệ thống di sản văn hóa biển, đảo phong phú, đặc sắc. Toàn huyện có khoảng 60 di tích lịch sử - văn hóa, trong đó có 25 di tích đã được xếp hạng, bao gồm: 2 di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia (Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa, Lễ hội đua thuyền Tứ linh), 6 di tích lịch sử - văn hóa và danh thắng cấp quốc gia (đình làng An Vĩnh, Âm Linh tự, đình làng An Hải, Chùa Hang, núi Giếng Tiên (An Vĩnh) và núi Thới Lới (An Hải)); 19 di tích lịch sử - văn

hóa cấp tỉnh (tiêu biểu như: Nhà thờ và mộ phần Võ Văn Khiết, nhà thờ Phạm Quang Ảnh, dinh Bà Thiên Y A Na, các di chỉ khảo cổ Suối Chình, Xóm Ốc v.v.)⁴.

Hệ thống các di tích này lưu giữ đậm đặc các giá trị lịch sử - văn hóa biển, đảo gắn với sự ra đời và hoạt động của đội Hoàng Sa, tiêu biểu là: Âm Linh tự (miếu Hoàng Sa) ở thôn Tây, xã An Vĩnh, được xây dựng vào giữa thế kỷ XVII, là nơi thờ tự những người lính Hoàng Sa hy sinh khi làm nhiệm vụ trên biển. Di tích Âm Linh tự được tu sửa nhiều lần, có vai trò quan trọng trong đời sống tâm linh của ngư dân Lý Sơn. Nơi đây có khu tháp và khu mộ lính Hoàng Sa, trong đó có mộ đội trưởng Phạm Quang Ảnh. Ngoài ra, còn có nhiều di tích khác như: Đền thờ cai đội Võ Văn Khiết, nhà thờ các tộc họ có người đi lính Hoàng Sa (họ Phạm Văn, họ Đặng), đình An Vĩnh - nơi làm lễ tế thần trước khi xuất quân... Toàn bộ hệ thống di tích ở Lý Sơn phản ánh những giá trị nổi bật về quá trình xác lập, thực thi chủ quyền của Việt Nam trên Biển Đông và hai quần đảo Hoàng Sa, Trường Sa.

Hai là, giá trị di sản văn hóa phi vật thể.

Không gian lịch sử - văn hóa đặc sắc vùng biển, đảo Lý Sơn là điểm đến thu hút nhiều du khách trong và ngoài nước. Các giá trị di sản văn hóa phi vật thể được ghi dấu, lưu giữ trong các tư liệu sinh hoạt và thể hiện đậm nét qua các lễ hội văn hóa độc đáo (Lễ hội cầu ngư, Lễ hội đua thuyền Tứ linh, Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa...). Lễ hội đua thuyền Tứ linh là sản phẩm du lịch đặc trưng của vùng biển, đảo Lý Sơn, được công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia năm 2020. Lễ hội gắn liền với lịch sử cư dân người Việt từ đất liền ra đảo định cư cuối thế kỷ XVI, đầu thế kỷ XVII, là sự tưởng nhớ công lao các bậc tiền nhân.

Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa được công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia năm 2013, có lịch sử hơn 400 năm, chứa đựng các giá trị nổi bật về tính cộng đồng, tính nhân văn và mang đậm dấu ấn văn hóa tâm linh. Lễ hội được tổ chức tại nhà thờ tộc họ vào dịp tháng Hai hoặc tháng Ba âm lịch hằng năm, nhằm tri ân những “hùng binh Hoàng Sa” đã hy sinh để xác lập chủ quyền biển, đảo của Việt Nam. Đây không chỉ là một trong những sinh hoạt tinh thần tiêu biểu, đáp ứng nhu cầu tâm linh của cộng đồng cư dân vùng biển, đảo Lý Sơn, mang ý nghĩa nhân văn sâu sắc, thể hiện sự tôn vinh, kính trọng các bậc tiền bối đã hy sinh vì đất nước, mà còn là lễ tục giàu ý nghĩa, nhân văn, có giá trị giáo dục đạo đức, giáo dục truyền thống lịch sử, văn hóa, có tính cổ kết cộng đồng cao; biết tích hợp và bảo tồn nhiều yếu tố văn hóa của vùng miền, đậm yếu tố văn hóa biển, đảo⁵. Với ý nghĩa và giá trị biểu trưng về lịch sử, văn hóa, tín ngưỡng và tâm linh, Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa vừa thể hiện bề dày truyền thống lịch sử, quá trình khai phá biển, đảo của các thế hệ người Việt Nam; vừa là bằng chứng xác thực khẳng định chủ quyền biển, đảo của Việt Nam trên Biển Đông.

2. Thực trạng công tác bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa biển, đảo Lý Sơn trong phát triển du lịch bền vững ở tỉnh Quảng Ngãi

Với bề dày lịch sử và dấu ấn văn hóa biển đặc sắc, việc khai thác, bảo tồn, phát huy các giá trị di sản văn hóa biển, đảo Lý Sơn trong phát triển du lịch bền vững có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, nhằm đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn theo tinh thần Nghị quyết số 05/NQ-TU ngày 2-11-2021 của Tỉnh ủy Quảng Ngãi về đẩy mạnh phát triển du lịch, từng bước trở thành ngành kinh tế mũi nhọn.

Quyết định số 304/QĐ-UBND ngày 10-3-2022 của Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ngãi về việc phê duyệt Đề án phát triển du lịch tỉnh Quảng Ngãi đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030 xác định lấy phát triển du lịch biển, đảo làm chủ đạo, với Lý Sơn làm hạt nhân trong tứ giác phát triển: Lý Sơn - Bình Sơn - Mỹ Khê - Sa Huỳnh; tập trung khai thác có hiệu quả tài nguyên du lịch biển, đảo để hình thành các sản phẩm du lịch biển⁶.

Nhận thức rõ tầm quan trọng của công tác bảo tồn, phát huy giá trị các di tích lịch sử - văn hóa biển, đảo trong phát triển du lịch bền vững, Đảng bộ và chính quyền huyện Lý Sơn đã triển khai nhiều hoạt động nhằm phát huy tiềm năng, lợi thế về phát triển du lịch biển và các thắng cảnh thiên nhiên, các di tích lịch sử - văn hóa và các lễ hội truyền thống; phát triển du lịch bền vững theo hướng gắn kết các điểm, tuyến, khu du lịch của tỉnh và cả khu vực miền Trung; đặc biệt chú trọng phát huy giá trị lịch sử - văn hóa các điểm du lịch: Nhà trưng bày Hải đội Hoàng Sa kiêm quản Bắc Hải, Chùa Hang, đình làng An Hải, các lễ hội và các di sản văn hóa vật thể, phi vật thể khác trên đảo, đồng thời chú trọng bảo vệ môi trường trong quá trình phát triển du lịch. Ủy ban nhân dân huyện Lý Sơn đã phối hợp với Viện Nghiên cứu phát triển du lịch mở lớp tập huấn về công tác du lịch cho cộng đồng; tổ chức lễ phát động bảo vệ môi trường du lịch; tổ chức các hội thảo chuyên đề về công tác phát triển du lịch biển, đảo Lý Sơn.

Thực hiện Quyết định số 01/2017/QĐ-UBND ngày 27-6-2017 của Ủy ban nhân dân huyện Lý Sơn về việc ban hành Quy chế Quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa, danh lam, thắng cảnh trên địa bàn huyện, công tác bảo tồn, trùng tu và phát huy

giá trị các di tích lịch sử - văn hóa, trong đó có giá trị văn hóa biển, đảo luôn được huyện Lý Sơn quan tâm. Các di tích lịch sử - văn hóa trọng điểm như: Nhà trưng bày Hải đội Hoàng Sa kiêm quản Bắc Hải, đình làng An Vĩnh, mộ lính Hoàng Sa đã được đầu tư hơn 13 tỷ đồng để trùng tu, tôn tạo. Ủy ban nhân dân huyện Lý Sơn đã phối hợp chặt chẽ với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Quảng Ngãi cùng các ban, ngành có liên quan tiến hành khảo sát, lên phương án trùng tu, tôn tạo các di tích quan trọng khác như: Âm Linh tự, nhà thờ Phạm Quang Ảnh, Chùa Hang...; đồng thời, sưu tầm các nguồn tư liệu về các loại hình sinh hoạt văn hóa tinh thần, tín ngưỡng, lễ hội tại các di tích lịch sử, khôi phục các loại hình văn hóa bị mai một để phục vụ du khách trong phát triển du lịch, tạo chuỗi liên kết gìn giữ di tích lịch sử, danh lam, thắng cảnh. Nhờ những nỗ lực này, nhiều di tích lịch sử - văn hóa trên địa bàn huyện Lý Sơn được trùng tu, tôn tạo; các di sản văn hóa biển, đảo được giữ gìn, phát huy. Nhiều sự kiện, lễ hội văn hóa - du lịch đặc sắc được tổ chức, các chương trình quảng bá, xúc tiến du lịch được triển khai với nhiều hình thức đa dạng, phong phú. Từ khi Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa được nâng lên quy mô cấp tỉnh, Lý Sơn hòa lưới điện quốc gia (tháng 8-2014), lượng khách du lịch đã tăng mạnh qua từng năm, trung bình mỗi năm, Lý Sơn thu hút khoảng 200.000 khách đến thăm quan, nghỉ dưỡng⁷. Một số di tích được trùng tu, tôn tạo đã phát huy được hiệu quả và thu hút sự tham gia, hưởng ứng của cán bộ, Nhân dân, cũng như du khách trong nước và quốc tế như: Khu di tích đội Hoàng Sa - Bắc Hải, Chùa Hang, đình làng An Hải, Âm Linh tự và mộ lính Hoàng Sa...

Thực tiễn cho thấy, phát triển du lịch gắn với bảo tồn, khai thác, phát huy các giá trị văn hóa dân tộc, trong đó có giá trị văn hóa biển, đảo không những giúp mở rộng, đa dạng hóa loại hình sản phẩm và dịch vụ du lịch, tạo lợi thế cho ngành du lịch, mà còn giúp bảo tồn, nâng cao giá trị, bản sắc văn hóa dân tộc, quảng bá hình ảnh đất nước, lịch sử, văn hóa và con người Việt Nam đến với du khách và bạn bè thế giới. Sự phát triển của ngành du lịch góp phần thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế, bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa, tài nguyên thiên nhiên, nâng cao đời sống người dân, đẩy mạnh quá trình Việt Nam chủ động hội nhập quốc tế.

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa biển, đảo Lý Sơn vẫn còn những hạn chế, bất cập. Công tác tuyên truyền, giới thiệu về vai trò, vị trí, tầm quan trọng của các di tích lịch sử và giá trị văn hóa biển, đảo chưa được thực hiện thường xuyên, liên tục. Tình trạng một số địa phương còn tồn tại tâm lý trông chờ, ỷ lại vào nguồn vốn từ ngân sách cấp trên vẫn còn phổ biến. Điều này dẫn đến việc các nguồn lực tại chỗ, đặc biệt là nguồn lực tài chính và sự tham gia của cộng đồng chưa được huy động và phát huy một cách hiệu quả. Nguồn nhân lực phục vụ du lịch còn thiếu, chất lượng yếu kém. Nhiều tiềm năng, lợi thế về du lịch biển, đảo chưa được khai thác, phát huy hiệu quả. Chưa có sự gắn kết chặt chẽ giữa việc bảo tồn di sản văn hóa với các hoạt động, tuyến, điểm du lịch. Các sản phẩm du lịch còn đơn điệu, thiếu các sản phẩm mang tính đặc trưng của Lý Sơn⁸.

3. Các giải pháp trọng tâm nhằm bảo tồn, phát huy hiệu quả giá trị di sản văn hóa biển, đảo Lý Sơn phục vụ phát triển du lịch bền vững trong giai đoạn hiện nay

Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2030 xác định: “Ưu tiên phát triển sản phẩm du lịch nghỉ dưỡng biển, đảo và du lịch thể thao, giải trí biển phù hợp định hướng Chiến lược phát triển bền vững kinh tế biển Việt Nam”⁹. Theo đó, du lịch biển, đảo là một trong những dòng sản phẩm du lịch chủ đạo cần được ưu tiên phát triển trên cơ sở khai thác, phát huy tiềm năng văn hóa biển, đảo Việt Nam. Việc khai thác tiềm năng này không chỉ đóng góp cho các ngành du lịch, kinh tế, mà còn khơi dậy tinh thần dân tộc, nâng cao ý thức bảo vệ môi trường, khẳng định chủ quyền, lợi ích quốc gia trên biển. Do đó, phát triển du lịch phải theo hướng bền vững, có trách nhiệm, gắn với việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa biển, đảo; giữ gìn cảnh quan, bảo vệ môi trường và thiên nhiên; bảo đảm an ninh, quốc phòng, trật tự, an toàn xã hội. Để bảo tồn, phát huy hiệu quả giá trị văn hóa biển, đảo trong phát triển du lịch bền vững, đưa Lý Sơn trở thành thành “trung tâm du lịch biển, đảo”¹⁰ quốc gia, cần tập trung thực hiện một số giải pháp sau:

Thứ nhất, tăng cường công tác giáo dục, tuyên truyền nhằm nâng cao nhận thức về mối quan hệ hài hòa giữa bảo tồn di sản và phát triển du lịch.

Phát triển du lịch bền vững và bảo tồn văn hóa luôn có mối quan hệ bền chặt, trong đó con người là trung tâm. Văn hóa biển, đảo là nguồn tài nguyên du lịch hấp dẫn, độc đáo. Do đó, cần xác định các giá trị văn hóa biển, đảo là động lực quan trọng cho sự phát triển bền vững của du lịch Lý Sơn. Để làm được điều này, cần nâng cao nhận thức của Nhân dân về vai trò của di sản văn hóa, giá trị văn hóa biển, đảo trong phát triển du lịch, tạo ý thức về việc trân trọng và giữ gìn giá trị, di

sản văn hóa. Việc khai thác di sản một cách hợp lý sẽ góp phần nâng cao giá trị của di sản đó, đồng thời quảng bá lịch sử, văn hóa và con người Việt Nam đến với du khách. Quá trình này phải quán triệt nguyên tắc bảo vệ, phát huy truyền thống, giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, biến các giá trị văn hóa thành sản phẩm du lịch đặc sắc, độc đáo.

Với tiềm năng và lợi thế về các giá trị di sản văn hóa biển, đảo của Lý Sơn, việc gắn phát triển du lịch bền vững ở tỉnh Quảng Ngãi với bảo vệ di sản, cảnh quan và môi trường là cách tiếp cận đúng đắn, cần thiết. Điều này vừa thỏa mãn nhu cầu tìm hiểu, khám phá của du khách, vừa tạo động lực cho phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Cần xây dựng các chương trình du lịch gắn kết với các điểm di tích lịch sử - văn hóa, quảng bá hình ảnh du lịch Lý Sơn đến với du khách trong và ngoài nước, đặc biệt là các giá trị văn hóa biển, đảo. Tập trung đầu tư có trọng điểm, huy động mọi nguồn lực để phát triển du lịch bền vững, hài hòa với các mục tiêu về phát triển kinh tế, xã hội, môi trường sinh thái. Trên cơ sở xác định văn hóa là một trong những mặt trận quan trọng trong đấu tranh bảo vệ chủ quyền biển, đảo Việt Nam, cần thông qua các loại hình du lịch biển, đảo, khai thác giá trị di sản, giá trị văn hóa biển, đảo để giáo dục, nâng cao ý thức bảo vệ chủ quyền biển, đảo Tổ quốc, khẳng định chủ quyền của Việt Nam đối với hai quần đảo Hoàng Sa, Trường Sa.

Thứ hai, xây dựng các sản phẩm, thương hiệu du lịch đặc thù gắn với việc bảo tồn, phát huy hiệu quả giá trị văn hóa biển, đảo Lý Sơn.

Trên thế giới và ở Việt Nam hiện nay, du lịch xanh, du lịch hướng về thiên nhiên, hướng về cội nguồn, du lịch văn hóa, hướng

tới những giá trị văn hóa truyền thống (độc đáo, nguyên bản), giá trị tự nhiên (nguyên sơ), giá trị sáng tạo là những xu hướng nổi bật, có sức hút mạnh mẽ đối với du khách. Tỉnh Quảng Ngãi xác định, giá trị các di sản lịch sử - văn hóa biển, đảo Lý Sơn là cơ sở, nền tảng quan trọng để phát triển du lịch bền vững. Trên cơ sở tiềm năng và thế mạnh về các giá trị văn hóa biển, đảo, tỉnh Quảng Ngãi cần xây dựng thương hiệu du lịch theo hướng phát triển du lịch văn hóa - lịch sử là trọng tâm; du lịch văn hóa biển, đảo là mũi nhọn; du lịch sinh thái là nền tảng; bảo tồn, tôn tạo, phát huy giá trị của tài nguyên du lịch; khai thác các di tích lịch sử - văn hóa tâm linh và khai thác tài nguyên biển bền vững, trong đó chú trọng phát triển hai giá trị cốt lõi là biển, đảo Lý Sơn và văn hóa Sa Huỳnh. Theo đó, cần tập trung khôi phục các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể để tạo ra những sản phẩm du lịch mang bản sắc riêng, như các tour văn hóa tâm linh gắn với Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa, Lễ cúng Cá Ông hay Lễ hội đua thuyền Tứ linh. Cùng với đó, việc quản lý hiệu quả Khu bảo tồn biển Lý Sơn nhằm tái tạo hệ sinh thái san hô, thảm cỏ biển, cá cảnh tự nhiên và các loài thủy sinh quý hiếm sẽ biến nơi đây trở thành khu hệ sinh thái biển có tính đa dạng sinh học cao, phục vụ phát triển kinh tế biển, phát triển du lịch. Đặc biệt, cần xây dựng chuỗi sự kiện Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa và các hoạt động liên quan hàng năm thành một điểm nhấn văn hóa, điều này không chỉ để quảng bá, giới thiệu các giá trị lịch sử, văn hóa vùng biển, đảo Lý Sơn đến với du khách trong và ngoài nước, mà còn mang ý nghĩa sâu sắc trong việc khẳng định chủ quyền biển, đảo Việt Nam.

Thứ ba, xây dựng tầm nhìn văn hóa trong phát triển du lịch bền vững gắn với bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa biển, đảo; hình thành nếp sống văn hóa, văn minh, bảo vệ cảnh quan môi trường trong phát triển du lịch.

Sự thành công của việc phát triển du lịch bền vững và có trách nhiệm phụ thuộc vào một tầm nhìn văn hóa sâu sắc, được quán triệt từ các nhà lãnh đạo, quản lý đến mỗi người dân. Nguyên tắc cốt lõi là phải cân bằng hài hòa giữa bảo tồn và phát triển. Bảo tồn di sản chính là giữ lại gốc rễ, nền tảng vững chắc để các hoạt động phát huy giá trị tốt hơn, bền vững hơn. Ngược lại, việc phát huy một cách thông minh, có trách nhiệm sẽ tạo ra sức sống và nguồn lực mới, giúp cho “cái gốc” di sản ngày càng được nuôi dưỡng. Cần xử lý hài hòa mối quan hệ này, để bảo tồn không cản trở sự phát triển, sự phát triển không làm tổn hại đến bảo tồn di sản. Chỉ khi đó mới có thể đạt tới một sự phát triển trọn vẹn, bền vững trên cả ba trụ cột: Kinh tế, môi trường và văn hóa - xã hội.

Với định hướng phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, Lý Sơn cần tập trung xây dựng các chính sách đồng bộ về bảo tồn, giữ gìn và phát huy các di tích lịch sử - văn hóa, lễ hội, bản sắc văn hóa truyền thống vùng biển, đảo; xây dựng hình ảnh, con người Lý Sơn văn minh, thân thiện, năng động, hài hòa, sáng tạo, hợp tác trong giao lưu, ứng xử. Cần gắn phát triển du lịch bền vững với công tác bảo vệ môi trường sinh thái, giữ gìn cảnh quan tại các di tích, danh thắng và trong các khu dân cư. Đồng thời, đẩy mạnh công tác tuyên truyền sâu rộng tới cán bộ, đảng viên và Nhân dân về công tác bảo vệ môi trường; ban hành bộ quy tắc ứng xử và các quy định pháp luật về thực hiện nếp sống văn minh nơi công cộng ■

- ¹ Xem: Trần Ngọc Thêm, *Văn hóa biển đảo và văn hóa biển đảo ở Khánh Hòa (cái nhìn Nha Trang 2011)*, in trong Kỷ yếu Hội thảo: “Văn hóa biển đảo Khánh Hòa” do Ủy ban nhân dân tỉnh Khánh Hòa tổ chức tháng 2-2012, tr.32.
- ^{2, 4} Xem: Ban Chấp hành Đảng bộ huyện Lý Sơn, *Lịch sử Đảng bộ huyện Lý Sơn (1930-2020)*, Nxb. Thông tin và Truyền thông, Hà Nội, 2020, tr.13, 260.
- ³ Xem: Trần Công Trục, *Quá trình xác lập và thực thi chủ quyền của Việt Nam tại quần đảo Hoàng Sa*, in trong Kỷ yếu Hoàng Sa, Nxb. Thông tin và Truyền thông, Hà Nội, 2016, tr.29.
- ⁵ Xem: Nguyễn Đăng Vũ, *Lễ khao lề thế lính Hoàng Sa*, in trong sách: *Biển đảo Quảng Ngãi: Lịch sử - Kinh tế - Văn hóa*, Nxb. Lao động, Hà Nội, 2013, tr.268.
- ⁶ Xem: Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ngãi, *Quyết định số 304/QĐ-UBND ngày 10-3-2022 về việc phê duyệt Đề án phát triển du lịch tỉnh Quảng Ngãi đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030*, tr.1.
- ⁷ Xem: Phạm Cường, *Phát triển huyện đảo Lý Sơn trở thành trung tâm du lịch biển đảo*, <https://www.vietnamplus.vn>, ngày 26-3-2025.
- ⁸ Xem: Huyện ủy Lý Sơn, *Báo cáo số 176-BC/HU ngày 31-8-2017 kết quả lãnh đạo, chỉ đạo, triển khai thực hiện Nghị quyết số 04-NQ/TU ngày 19-10-2016 của Hội nghị Tỉnh ủy (khóa XIX) về phát triển dịch vụ, du lịch tỉnh Quảng Ngãi giai đoạn 2016-2020*, tr.10.
- ⁹ Xem: Thủ tướng Chính phủ, *Quyết định số 147/QĐ-TTg ngày 22-1-2020 phê duyệt Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2030*, tr.5.
- ¹⁰ Xem: Bộ Chính trị, *Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 3-11-2022 về phát triển kinh tế - xã hội và đảm bảo quốc phòng, an ninh vùng Bắc Trung Bộ và duyên hải Trung Bộ đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045*, tr.8.

GIỚI THIỆU SÁCH

MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU KHOA HỌC ỨNG DỤNG TRONG NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ KINH TẾ

TÁC GIẢ: TS. NGÔ THỊ NGỌC ANH; TS. ĐỖ TẤT CƯỜNG

Nxb. Lý luận chính trị

Năm xuất bản: 2023

Số trang: 142

Nghiên cứu khoa học là hoạt động sáng tạo và luôn đòi hỏi sự tìm tòi, khám phá. Vì vậy, trong bất kỳ giai đoạn phát triển nào, hoạt động nghiên cứu khoa học cũng đòi hỏi người thực hiện phải có phương pháp tiếp cận hiệu quả, phù hợp. Hiện nay, nền kinh tế của các quốc gia trên thế giới đang trải qua quá trình biến đổi nhanh chóng và không ngừng do tác động của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Sự thay đổi với tốc độ chóng mặt của hiện thực xã hội và biến động của các nền kinh tế đặt ra thách thức lớn đối với các nghiên cứu, đặc biệt là nghiên cứu chuyên sâu về quản lý kinh tế. Vì vậy, việc lựa chọn phương pháp nghiên cứu là rất quan trọng và quyết định đến tính khoa học và khả thi của một công trình nghiên cứu ngành quản lý kinh tế.

Nội dung cuốn sách gồm 3 phần: Lý luận chung về phương pháp nghiên cứu khoa học ngành quản lý kinh tế (*phần 1*); phương pháp điều tra xã hội học (*phần 2*); phương pháp nghiên cứu trường hợp (*phần 3*) ■

KIM ANH giới thiệu